

Unitarni patentni paket

Kako da Evropa postane atraktivnija
za inovacije i investitore

Unitarni patent

će unaprediti konkurentnost Evrope tako što će dopuniti i ojačati postojeći centralizovan sistem priznavanja evropskih patenata. Zajedno sa Jedinstvenim patentnim sudom korisnicima pruža isplativu opciju za zaštitu patenata i rešavanje sporova širom Evrope i na taj način podstiče istraživanje, razvoj i ulaganja u nova tehnološka dostignuća. Reč je o ključnim koracima u pravcu dostizanja jedinstvenog tržišta novih tehnologija u EU.

EPO i fragmentirani evropski patentni sistem nakon priznanja

Kao patentni zavod nadležan za Evropu, Evropski zavod za patente (EPO) podržava inovacije, konkurentnost i ekonomski rast širom Evrope. EPO nije institucija EU, već posebna međuvladina institucija uspostavljena na osnovu Konvencije o evropskom patentu (ECP).

EPO centralizovano ispituje i priznaje evropske patente za 39 država ugovornica ECP, koje osim svih država članica EU uključuju i određeni broj država koje nisu članice. Na taj način pronalazači mogu uštedeti troškove podnošenja paralelnih patentnih prijavi u više nacionalnih zavoda za patente, a istovremeno se osigurava visok kvalitet priznatih patenata.

Međutim, priznati evropski patent nije unitarno pravo, već skup nacionalnih patenata, što podrazumeva da se mora pojedinačno potvrditi i održavati u svakoj državi u kojoj treba da stupi na snagu. Ovaj proces može biti komplikovan i skup jer može zahtevati prevođenje patentne dokumentacije na druge jezike, pojedinačno plaćanje taksi za nacionalno priznanje i održavanje, a na sve to se nadovezuju i troškovi angažovanja lokalnih zastupnika i pružalaca usluga u različitim državama.

Ovaj proces može biti komplikovan i skup, neophodno je platiti takse, a troškovi u različitim državama se nadovezuju.

Unitarni patent – jednostavnija i šira patentna zaštita uz niže troškove

Unitarni patent otklanja prethodno navedene nedostatke tako što pronalazačima omogućava da jednostavnije i jeftinije steknu uniformnu patentnu zaštitu za celokupnu teritoriju država članica EU koje učestvuju u ovom sistemu.

Centralizovan postupak pre priznanja evropskog patenta sada je dopunjen centralizovanim postupkom nakon priznanja: umesto da pojedinačno potvrđuju svoj evropski patent u nekoliko država, nosioci patenta sada mogu dobiti unitarni patent podnošenjem samo jednog zahteva EPO, koji deluje po principu „sve na jednom mestu“ i nadležan je za centralno upravljanje unitarnim patentima i uplatama povezanih taksi. Na taj način se značajno pojednostavljaju administrativne procedure i smanjuju prateći troškovi. Fragmentirani sistem nakon priznanja podrazumeva plaćanje različitih taksi za održavanje, u pogledu iznosa i valute, različitim nacionalnim zavodima za patente koji podležu različitim zakonskim zahtevima, posebno kada je reč o rokovima. Umesto toga, vlasnici unitarnog patenta sada EPO plaćaju samo jednu taksu za održavanje, u jednoj valuti, i u skladu sa jedinstvenim režimom u

pogledu rokova i prihvatljivih načina plaćanja. Na taj način ne samo da ceo proces postaje znatno jednostavniji, već se i stvara prostor za velike uštede troškova pošto su nosioci patenata sada u mogućnosti da nakon priznanja sami upravljaju patentima.

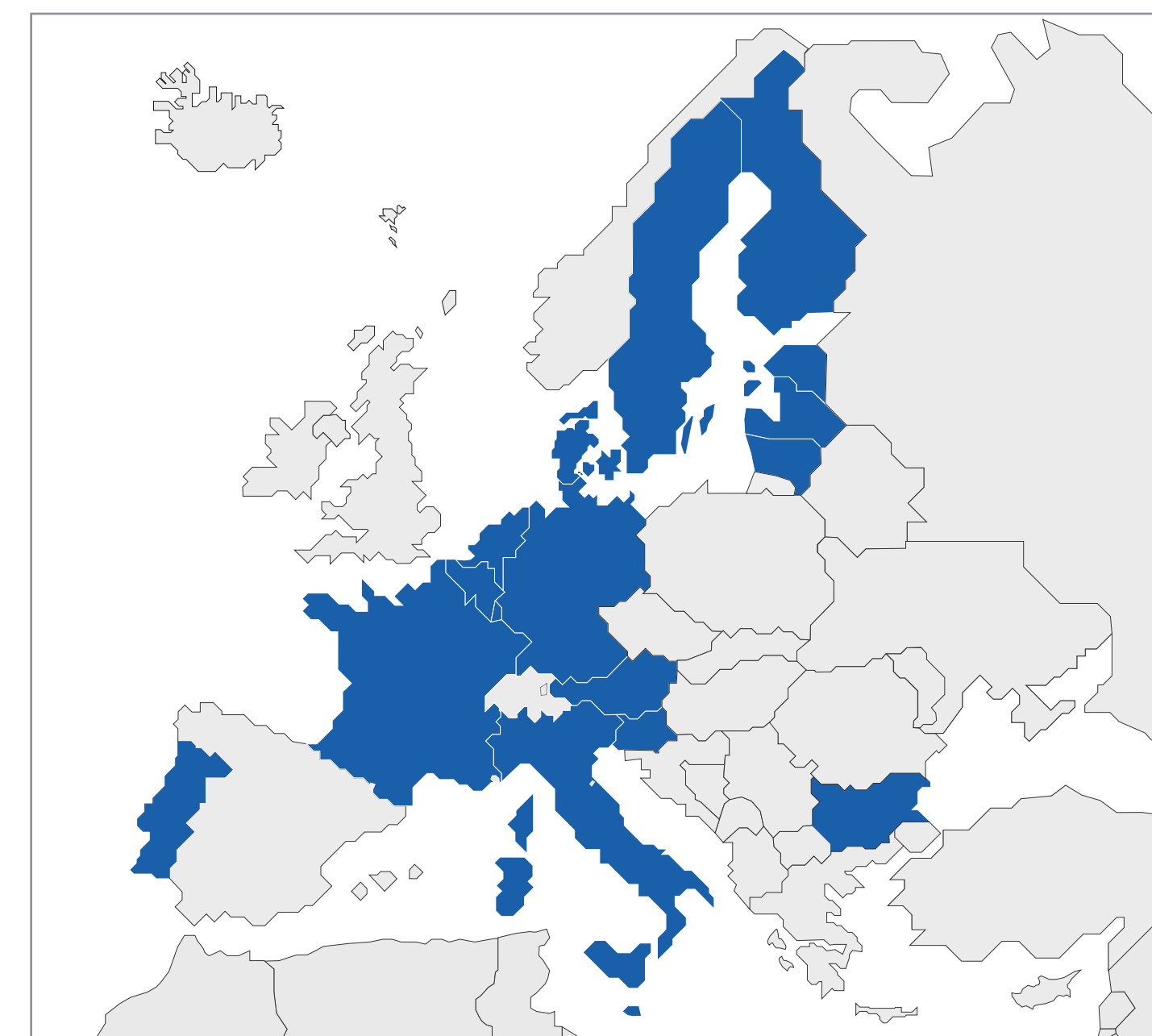
Štaviše, zahtevi za unitarne patente su potpuno besplatni, odnosno EPO ne naplaćuje nikakve takse za podnošenje zahteva, ispitivanje ili registraciju. Iznos takse za održavanje unitarnog patenta je utvrđen na nivou koji je veoma atraktivan i pristupačan za preduzeća: ukupni troškovi njegovog održavanja za prvih deset godina, koliko je prosečno trajanje evropskog patenta, biće manji od 5.000 evra.

Tekse za održavanje unitarnog patenta

–	–	11. godina	€ 1 460
2. godina	€ 35	12. godina	€ 1 775
3. godina	€ 105	13. godina	€ 2 105
4. godina	€ 145	14. godina	€ 2 455
5. godina	€ 315	15. godina	€ 2 830
6. godina	€ 475	16. godina	€ 3 240
7. godina	€ 630	17. godina	€ 3 640
8. godina	€ 815	18. godina	€ 4 055
9. godina	€ 990	19. godina	€ 4 455
10. godina	€ 1 175	20. godina	€ 4 855

– Doplata za kašnjenje u plaćanju takse za održavanje = 50% zakasnele takse za održavanje (pravilo 2(1), tačka 2, RFeesUPP)
– Smanjenje takse za održavanje od 15% u slučaju licence prava (pravilo 12(1) UPR, pravilo 3 RFeesUPP)

Za više informacija o troškovima unitarnog patenta u poređenju sa ekvivalentnom zaštitom u samo četiri vodeće evropske države prema „klasičnom“ evropskom patentnom sistemu, videti [veb-sajt EPO](#).

Od početka primene novog sistema unitarni patent obuhvata sledećih 17 država: Austriju, Belgiju, Bugarsku, Dansku, Estoniju, Finsku, Francusku, Nemačku, Italiju, Letoniju, Litvaniju, Luksemburg, Maltu, Holandiju, Portugal, Sloveniju, Švedsku.

Iako unitarni patent ima potencijal da na kraju obuhvati sve države članice EU, od početka primene novog sistema zaštita je dostupna za 17 država. Ostale države mogu se pridružiti u budućnosti. Da bi bile obuhvaćene unitarnim patentom, neophodno je da države članice EU učestvuju u bližoj saradnji (do sada se priključilo 25 država) i ratifikuju Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu (UPCA).

Jedinstveni patentni sud (UPC) – centralizovano sprovođenje sudskih odluka i veća pravna sigurnost

Centralizovano sprovođenje sudskih odluka putem novog Jedinstvenog patentnog suda

Sprovođenje sudskih odluka takođe postaje znatno jednostavnije. Ranije su nacionalni sudovi imali isključivu nadležnost nad patentnim sporovima. Na primer, postupak za poništaj evropskih patenata bilo je neophodno pokrenuti pred nacionalnim sudovima, s tim što je odluka svakog suda imala dejstvo isključivo na teritoriji države pod njegovom nadležnošću. Ponekad je bilo neophodno voditi paralelne sporove u različitim državama članicama, a rezultirajuća fragmentiranost nije bila samo skupa i izuzetno složena za sve strane, već je sa sobom nosila i rizik od oprečnih odluka nacionalnih sudova.

Novi Jedinstveni patentni sud (UPC) uspostavlja uniforman, specijalizovan i efikasan okvir za rešavanje patentnih sporova na evropskom nivou. Kao nadnacionalni sud osnovan u skladu sa međunarodnim ugovorom, tj. UPCA, UPC je nadležan za sporove, uključujući tužbe za povredu i poništaj, koji se odnose na unitarne patente, ali i na evropske patente (iako će se u njihovom slučaju primenjivati određeni izuzeci u prelaznom periodu koji traje do 31. maja 2030. godine). Specijalizovani UPC predstavlja novi efikasan mehanizam za potvrđivanje i osporavanje patenata, što je od zajedničkog interesa za pronalazače, treća lica i širu javnost. Nosioci patenata su sada u mogućnosti da efikasnije dokažu validnost svojih patenata, dok treća lica i šira javnost mogu da traže poništaj evropskih i unitarnih patenata u jednom centralizovanom postupku. Na taj način se stavlja tačka na paralelne sporove oko istog patenta u različitim zemljama i značajno smanjuju sudski troškovi. Pored toga, UPC doprinosi jačanju pravne sigurnosti otklanjanjem rizika od oprečnih odluka nacionalnih sudova i usklađivanjem sudske prakse u ovoj oblasti.

Podsticaj za trgovinu i investicije

Dobro je poznato da grane industrije koje su dominantno zasnovane na korišćenju prava intelektualne svojine, a posebno patenata, daju veći doprinos BDP i spoljnotrgovinskoj razmeni. Međutim, njihov doprinos trgovinskoj razmeni i tokovima stranih direktnih ulaganja (Foreign direct investments, FDI) između država EU još uvek je ograničen, što ukazuje da postoji neiskorišćeni potencijal kada je u pitanju dostizanje jedinstvenog tržišta novih tehnologija u EU. Nema sumnje da fragmentiranost prethodnog evropskog patentnog sistema ograničava protok patentiranih pronalazaka između država EU. Većina evropskih patenata priznata je samo u malom broju država članica EU kako bi se uštedeli troškovi njihovog potvrđivanja i održavanja.

Očekuje se da će usklađivanje patentne zaštite koje donosi unitarni patent imati pozitivan uticaj na trgovinsku razmenu i tokove stranih direktnih ulaganja (FDI) u granama industrije zasnovanim na intelektualnoj svojini i tehnološki intenzivnim granama. Prema rezultatima istraživanja koje je EPO sproveo u saradnji sa Univerzitetom Kolorado Bolder i Londonskom školom ekonomije, usaglašavanje država članica EU u pogledu primene najboljeg postojećeg standarda patentne zaštite ima potencijal da na nivou EU dovede do godišnjeg rasta trgovinske razmene od 2% (14,6 milijardi evra) i povećanja priliva FDI u ove grane od 15% (EUR 1,8 milijardi).

Prema istraživanju, usaglašavanje država EU u pogledu primene najboljeg postojećeg standarda patentne zaštite ima potencijal da na godišnjem nivou dovede do rasta trgovinske razmene od 2% i povećanja priliva FDI od 15%.

Pored toga, široka teritorijalna zaštita koju obezbeđuje unitarni patent olakšaće prekogranični transfer tehnologije i saradnju između evropskih zemalja. Centralni registar koji sadrži informacije o pravnom statusu prenosa unitarnih patenata i licenci – uključujući licence prava – pomoći će da se uspostavi efikasno tržište za transfer tehnologije u državama članicama učesnicama. Tržište novih tehnologija takođe će postati inkluzivnije: olakšaće se transfer tehnologije i naučno-istraživačka saradnja sa licima iz država u kojima su u dosadašnjem periodu evropski patenti bili retko potvrđivani. Najзад, na transfer tehnologije će pozitivno uticati i umanjenje taksi za održavanje na koje će nosioci patenata koji daju licence imati pravo.

Višestruke prednosti za preduzeća, a posebno mala i srednja, startape i univerzitete

SME i startapi će biti u boljoj poziciji pri donošenju odluka da li i kada da prošire svoje poslovanje i uđu na nova tržišta.

Novi unitarni patentni sistem donosi brojne prednosti za podnosiocima prijave, naročito one koji raspolažu ograničenim resursima, kao što su mala i srednja preduzeća (SME), startapi i univerzitete, a od kojih u velikoj meri zavisi budućnost evropske privrede.

Prava intelektualne svojine su od ključne pomoći ovim malim privrednim subjektima prilikom plasiranja novih tehnologija na tržište. Omogućavaju im da ostvare koristi od svoje kreativnosti, inventivnosti i ulaganja, i tako podstiču buduća ulaganja i inovacije.

Brojna mala preduzeća koja su u prošlosti koristila patente pretežno su se oslanjala na nacionalna prava. Zbog toga su na kraju često ostajala bez ikakve efikasne zaštite svojih pronalazaka u Evropi ili sa zaštitom samo u malom broju država. Unitarni patentni sistem uklanja birokratske i finansijske prepreke sa kojima se ovi mali subjekti suočavaju pri plasmanu svojih pronalazaka na tržištu EU i omogućava da se lakše takmiče sa svojim konkurentima. SME i startapi koji registruju unitarni patent biće u boljoj poziciji prilikom odlučivanja da li i kada da prošire svoje poslovanje i uđu na nova tržišta, u zavisnosti od uspeha proizvoda ili novih poslovnih mogućnosti na drugim tržištima EU. Unitarni patent naučno-istraživačkim institucijama takođe obezbeđuje široku zaštitu perspektivnih pronalazaka u ranoj fazi, olakšavajući sklapanje prekograničnih partnerstava i transfer tehnologije sa njenim sazrevanjem.

Fragmentirani sistem, zbog svih svojih složenih procedura i potencijalne potrebe za vođenjem paralelnih sporova u više jurisdikcija, praktično onemogućava da se mali subjekti efikasno nose sa patentnim sporovima, bilo da su u poziciji podnosioca tužbe ili tuženog. Smanjeni troškovi sudskih sporova pred UPC utiču na to da pristup pravosuđu i sprovođenje patentne zaštite više ne zavise od finansijske moći.

Pored toga, uspostavljen je sistem naknada troškova i smanjenja taksi za one sa ograničenim resursima. Fizička lica, SME, neprofitne organizacije, univerzitete i javne naučno-istraživačke organizacije koji uspešno podnesu prijavu na službenom jeziku EU koji nije engleski, francuski ili nemački imaju pravo na paušalnu naknadu od 500 evra po osnovu troškova prevođenja.

Što je još važnije, iznos taksi UPC je fiksiran da bi se uspostavila odgovarajuća ravnoteža između adekvatnog doprinosa stranaka pokrivanju sudskih troškova i principa prava na pravično suđenje. Na primer, pravilnik o sudskim taksama predviđa mere na osnovu kojih SME plaćaju taksu po umanjenoj stopi od samo 60%. Dodatno, ako SME dostavi osnovan dokaz da iznos propisanih sudskih taksi ugrožava njegovo ekonomsko postojanje, UPC može delimično ili u potpunosti nadoknaditi iznos ovih taksi. Da bi dodatno smanjio rizik vođenja sudskog spora, UPC takođe može postaviti gornju granicu nadoknadivih troškova koji se plaćaju strani koja je uspela u sporu ukoliko oni mogu ugroziti ekonomsko postojanje strane koja je izgubila.

Kada je počela primena novog sistema?

Novi unitarni patentni sistem stupio je na snagu **1. juna 2023.** godine, kada je i Jedinstveni patentni sud počeo sa radom.

Objavio i priredio:

Evropski zavod za patente

© EPO jun 2023.

epo.org/unitary

Odgovoran za prevod:

Zavod za intelektualnu svojinu Republike Srbije

Adresa:

Knjeginje Ljubice 5, 11158 Beograd, Republika Srbija

Tel.:

+381 11 202 58 00

Email:

info.eic@zis.gov.rs

Prevedeno u saradnji sa Zavodom za intelektualnu svojinu Republike Srbije.

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије